MUISTIO

27.4.2017

MUISTIO EDUSKUNNAN PUOLUSTUSVALIOKUNNALLE

Aihe: VNS 3/2017 vp Valtioneuvoston puolustusselonteko/**Puolustusvoimien kumppanuustoiminta, erityisesti strateginen kumppanuus**

Puolustusselonteko

Kokonaisuutena puolustusselonteko on selkeä ja antaa perusteet Suomen puolustuskyvyn kehittämiselle. Selonteossa tuodaan osa perusteista mukaan viiteasiakirjojen kautta kuten Valtioneuvoston periaatepäätökset kokonaisturvallisuudesta sekä Suomen puolustuksen teknologisen ja teollisen perustan turvaamisesta. Tässä muistiossa kannanotot ja esitykset perustuvat osin myös em. periaatepäätöksiin.

Puolustusvoimat ja strateginen kumppanuus

Strategisella kumppanuussopimuksella (SKS) vahvistetaan Puolustusvoimien ja yrityksen välinen vakiintunut ja pitkä yhteistyösuhde, joka täyttää Puolustushallinnon kumppanuusstrategian mukaiset strategisen kumppanuuden tunnusmerkit. SKS:llä luodaan Puolustusvoimien ja yrityksen välille kaikkia valmiustiloja koskeva kumppanuuden palveluiden kokonaisratkaisu sekä kotimaassa että kansainvälisissä tehtävissä. Sopijapuolten tarkoituksena on, että SKS muodostuu kokonaismaanpuolustuksen kiinteäksi osaksi siten, että yrityksen tuottamat palvelut ovat osa puolustusvoimien logistiikkajärjestelmää.

Toimintaympäristö

Toimintaympäristön kokonaisvaltainen muutos haastavampaan suuntaan sekä erilaiset hybridiuhat ml. kyber vaikuttavat tilanteiden kehittymisen aikajanaan. Puolustusvoimat joutuu vastaamaan uusiin uhkamalleihin valmiusvaatimuksia nostamalla sekä joustavalla ja nopealla valmiuden säätelykyvyllä. SKS:n kautta nämä uudet uhat, korotetut valmiusvaatimukset ja valmiuden säätely vaikuttavat myös strategisen kumppanin operatiiviseen toimintaan kuten johtamiskykyyn ja palveluiden tuottamiskykyyn.

SKS:n kautta yritys on sitoutunut toimimaan ja tuottamaan palveluita niin normaaliolojen häiriötilanteissa kuin poikkeusoloissakin. Selonteon toimeenpanossa tulisi ottaa huomioon strategisiin kumppaneihin kohdistuvien uhkien kasvu. On oletettavaa, että hybridihyökkäykset teollisuutta kohtaan kohdistetaan ensimmäisessä vaiheessa juuri strategisia kumppaneita vastaan.

Puolustuskyvyn ylläpito ja kehittäminen

Selonteon mukaisesti puolustuskyvyn ylläpito edellyttää kiinteää yhteistoimintaa yhteiskunnan eri toimijoiden välillä. Juuri tätä SKS on syvimmässä olemuksessaan.

Puolustusyhteistyön jatkuva kehittäminen on erittäin tärkeää. Useilla tasoilla ja eri viranomaisten välillä tapahtuva jatkuva kehittäminen tuottaa ja vahvistaa Suomen puolustuskykyä. Puolustusyhteistyöllä voidaan kehittää järjestelmien laajaa yhteensopivuutta ja tietojenvaihtokykyä, joka on avaintekijä sekä avun vastaanottamisessa että antamisessa, kuten myös kansainvälisessä puolustusyhteistyössä. Strategisilla kumppaneilla on tärkeä rooli tässä työssä, koska ne tuovat toimintaan jatkuvuutta elinjakson ylläpidon kautta.

Kokonaispuolustusjärjestelmämme on digitalisoitunut kokonaisuus, jossa eri suorituskyvyt muodostavat merkittäviä riippuvuuksia keskenään. Yhteiset suorituskyvyt ovat avaintekijöitä

puolustuskyvyn kannalta. Osa kyvyistä on pakko hankkia ulkomailta, mutta niissäkin hankinnoissa tulee korostua huoltovarmuus. Sen sijaan jotkin yhteisistä suorituskyvyistä voidaan ja tulee hankkia kotimaasta (vrt. VN:n periaatepäätös ja kriittiset suorituskykyalueet). Näitä ovat mm. kyberpuolustus, kybervaikuttaminen ja (sotilas)tiedustelun uudet tiedonhankintamenetelmät. Kotimaassa on tarvittava teknologinen osaaminen ja syvällinen tieto järjestelmien toiminnasta pysyy aina Suomessa hankkimalla em. kyvyt kotimaisilta yrityksiltä.

Strategiset suorituskykyhankkeet (Laivue2020 ja HX) ovat strategisille kumppaneille tärkeitä. Voidaan todeta, että näissä hankkeissa on kuvattu alusta lähtien huoltovarmuuden vaatimukset. Toivottavasti tämä malli otetaan täysimääräisesti käyttöön puolustusvoimien kaikissa hankintatoiminnoissa. Huoltovarmuuden selkeä ja yksiselitteinen vaatimus on ainoa tae, jolla voidaan varmistaa kotimaisen teollisuuden vankka rooli myös ulkomailta tehtävissä materiaalihankinnoissa. Huoltovarmuuden rakentamisen avulla voidaan taata kotimainen osaaminen, sotilaallinen kriisinsietokyky, avainjärjestelmien vauriokorjauskyky ja elinkaarenaikainen ylläpitokyky kaikissa olosuhteissa. Strategisilla kumppaneilla on em. asioissa merkittävä rooli.

Tutkimustoiminnan riittävä laajuus kotimaassa tukee puolustuskyvyn kehittämistä. Teollisuuden ja tutkimuslaitosten yhteistyöllä luodaan perusta tarvittavalle osaamiselle.

Resurssit ja toimeenpano

Määrärahojen asteittainen korotus palauttaa puolustusvoimien määrärahakehyksen puolustusvoimauudistusta edeltävälle tasolle. Haasteellista on kuitenkin se, että puolustusvoimat on joutunut siirtämään rahaa materiaalihankinnoista toimintamenojen kattamiseen. Materiaali-hankintoihin tarkoitettu korotus ei ole toteutunut suunnitellun suuruisena. Osin tätä haastetta voitaneen kompensoida sillä, että turvallisuusympäristön muutoksen aiheuttamiin tarpeisiin suunnataan lisää rahoitusta.

Strateginen kumppanuussopimus kattaa jo sellaisenaan menetelmät ja toimintatapamallit, joilla strateginen kumppani kykenee tuottamaan sovitut palvelut. Toimintaympäristön muutos lisää kuitenkin yritykselle sellaisia velvoitteita, joita ei ole aikaisemmin osattu ottaa huomioon, esim. hybridiuhat. Kun kehitetään puolustusvoimien kykyä vastata uusiin uhkiin, SKS:n kautta tulee kehittää myös strategisen kumppanin kykyjä turvata sopimuksen mukaiset palvelut.

Strategisten kumppaneiden pitkäaikainen sitoutuminen, koko järjestelmän elinjakso, tulisi hyödyntää tulevaisuudessa vielä paremmin. Tämä korostuu erityisesti huoltovarmuuden kannalta kriittisissä hankkeissa. Puolustusvoimien tulisi ottaa strategiset kumppanit mukaan jo järjestelmän suunnitteluvaiheessa mukaan eikä vasta kaupallisessa vaiheessa.

Selonteko antaa hyvät lähtökohdat turvata kotimaisen puolustusteollisuuden elinmahdollisuudet. Strateginen kumppani on osa puolustusvoimien logistiikkajärjestelmää ja sen kyky toimia sekä tuottaa palveluja tulee turvata nyt ja tulevaisuudessa.

Tampereella 27.4.2017

Insta DefSec Oy ja Insta ILS Oy

Henry Nieminen
toimitusjohtaja